

Til Byrådservice

31. oktober 2019
Side 1 af 9

Besvarelse af 10-dages forespørgsel om skolevægring i et kognitivt handicap perspektiv

Enhedslisten har stillet en række spørgsmål til Børn og Unge om "skolevægring i et kognitivt handicap perspektiv".

Her følger besvarelsen af de enkelte spørgsmål:

Indledning til besvarelsen

Spørgeren har i forespørgslen henvist til termen "kognitivt handicap". Børn og Unge lægger i besvarelsen af forespørgslen til grund, at spørgeren henviser til børn og unge med kognitive vanskeligheder i en bred forstand, herunder f.eks. autisme, ADHD og mental retardering i forskellig grad.

Spørgsmål 1:

"Tages der hensyn til dette område når der gives forældre pålæg, er der en konkret viden om hvor mange af de pålæg der gives bundet i et kognitivt handicap?"

Besvarelse:

Sociale Forhold og Beskæftigelse har til brug for besvarelsen af spørgsmålet oplyst følgende:

"Ulovligt fravær kan have mange årsager. Skyldes fraværet, at en elev har svært ved at følge med i skolen, forudsættes det, at problemet bliver løst i samarbejde mellem skolen, eleven, forældrene og eventuelt pædagogisk-psykologisk rådgivning med henblik på en eventuel iværksættelse af specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand. Der kan også være tale om børn fra familier, som ikke har tradition for uddannelse, eller hvor der ikke er forståelse for betydningen af elevers kontinuerlige fremmøde i skolen. I sådanne tilfælde vil det ofte være formålstjenligt at tilbyde rådgivning og vejledning til forældrene om skolegangens betydning for barnets udvikling. Hvis der er tale om elever, som grundet deres kognitive handicap har fravær fra skolen, er det således udgangspunktet, at dette løses i samarbejde med skolen, og at det kun vil være relevant med forældre pålæg, såfremt forældremyndighedsindehaver ikke ønsker at samarbejde med kommunen om fremadrettet at sikre barnets fremmøde i skolen.

BØRN OG UNGE
Aarhus Kommune

Rådhuset, Rådhuspladsen 2
8000 Aarhus C

Telefon: 89 40 20 20
Direkte telefon: 41 87 43 57

Direkte e-mail:
clari@aarhus.dk

Sag: 19/078350-2
Sagsbehandler:
Claudia Risbæk

Aarhus Kommune har i 2019 truffet afgørelse om forældreplæg i under 10 sager. Det er vurderingen, at der heriblandt ikke er givet forældreplæg pga. skolefravær grundet kognitive handicaps.

31. oktober 2019
Side 2 af 9

Generelt vedrørende forældreplæg:

Det følger af servicelovens § 57 a, at kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om at meddele forældremyndighedsindehaveren et forældreplæg, når der er risiko for, at et barns eller en ungs udvikling er i fare, og det vurderes at bero på, at forældremyndighedsindehaveren ikke lever op til sit forældreansvar. Meddelelse af et forældreplæg forudsætter, at der foreligger bekymrende oplysninger om barnet – fx oplysninger om ulovligt skolefravær eller, at undervisningspligten i øvrigt ikke opfyldes.

Forældremyndighedens indehaver har omsorgspligt for barnet. Formålet med forældreplæg er således at yde støtte til udsatte børn og unge ved at stille krav til forældrene om, at de påtager sig ansvaret som indehaver af forældremyndigheden. Forældreplægget er et specificeret, fremadrettet krav om en eller flere konkrete handlepligter, som forældremyndighedsindehaveren skal påtage sig med henblik på, at barnets eller den unges udvikling bringes uden for fare.

I plægget skal kommunen angive, hvad den eller de konkrete handlepligter skal bestå i – det kan fx være at sikre barnets eller den unges fremmøde i skolen ved personligt at følge barnet eller den unge i skole.

Hvis kommunen vurderer, at et forældreplæg ikke er fulgt, og der ikke er undskyldelige omstændigheder, skal kommunen træffe afgørelse, om at forældreplægget ikke er efterlevet. Afgørelsen betyder, at betingelserne for udbetaling af børne- og ungeydelse ikke er opfyldt, ligesom barnet ikke kan medregnes i en eventuel boligstøtte til familien.

Der kan klages over såvel afgørelsen om iværksættelse af forældreplæg og manglende efterlevelse heraf.”

Spørgsmål 2 og spørgsmål 5 (besvarelsen af spørgsmålene er slået sammen):

”Arbejdes der ud fra en helhedsorienteret indsats når der konstateres skolevægring, og afdækkes de bagvedliggende årsager i alle tilfældene?”

”Er der konkrete handleplaner til at sikre at børnene med de særlige udfordringer tages hånd om så skolevægring undgås eller søges stoppet?”

Besvarelse:

Børn og Unge har et kontinuerligt fokus på at hjælpe børn og unge med opmærksomhedskrævende fravær tilbage i trivsel med en regelmæssig skolegang. Dette gælder alle elever i kommunens folkeskoler – både elever på

almenområdet og elever på specialområdet, der har enten fysiske eller psykiske handicap.

31. oktober 2019
Side 3 af 9

Efter reglerne i bekendtgørelse om elevers fravær fra undervisningen i folkeskolen (BEK nr. 696 af 23. juni 2014) (herefter benævnt fraværsbekendtgørelsen) skal skoleleder ved en elevs ulovlige fravær straks tage kontakt med elevens forældre med henblik på at afdække årsagen til fraværet. Fraværsbekendtgørelsen opregner nærmere skoleleders pligter ved en elevs ulovlige fravær.

Skolelederen har ansvaret for at igangsætte den nødvendige indsats og handleplan med henblik på at imødekomme behovet overfor elever, der har et opmærksomhedskrævende fravær eller skolevægring. Dette gælder både elever inden for almen- som specialområdet. Årsagerne til skolefravær for elever er individuelle, kan være meget forskellige og er ofte yderst komplekse. Nogle børn kan have helbreds-mæssige problemer, herunder diagnoser af kognitiv art, som kan danne grundlag for mistrivsel og hindre en regelmæssig skolegang og et dagligt fremmøde. Nogle børn møder ikke i skole på grund af svære familiære eller sociale forhold. Andre årsager kan være undervisningsrelaterede udfordringer eller relationsmæssige problematikker i skolen. Som oftest er der ikke en enkelt årsag til en elevs skolefravær eller skolevægring. En diagnose med et kognitivt handicap er således sjældent i sig selv den eneste årsag til en elevs manglende fremmøde i skolen.

Hvilke tiltag, der iværksættes, er afhængig af hvilke konkrete problematikker, der ligger til grund for elevens skole-fravær/vægring. Beslutningen om hvilken indsats, der skal igangsættes for eleven, træffes ud fra en faglig, konkret og individuel vurdering af den enkelte elev og den/de bagvedliggende årsag/er til elevens skolefravær. Samarbejdet med elevens forældre er i den forbindelse helt væsentligt og essentielt, herunder i forhold til at afdække de bagvedliggende årsager til skolefraværet.

Der er et bredt spektrum af handlemuligheder afhængig af elevens behov og de bagvedliggende årsager til fraværet. Det kan f.eks. være individuelt tilrettelagt undervisning og støtte i forskellig form på elevens skole både i undervisningsdelen og SFO og rådgivning, vejledning og iværksættelse af indsatser gennem PPR, hvis eleven har specialpædagogiske behov. Skolen kan også rekvirere fraværsteamet fra PPR, som kan hjælpe med særlig vejledning og redskaber til skole og forældre i forhold til at sikre fremmøde i skolen.

Der kan også være tale om tværfaglige netværksmøder målrettet eleven og familien med deltagelse af de professionelle fagfolk omkring eleven, herunder også Socialforvaltningen. Andre samarbejdsparter, der kan inddrages, er f.eks. Børn- og Ungelægerne, Sundhedsplejen, UngiAarhus, Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU) eller SSP.

31. oktober 2019
Side 4 af 9

Udover den indsats som i første led ydes på de enkelte skoler med rådgivning og vejledning fra PPR samt inddragelse af andre aktører fra Aarhus Kommune, herunder Socialforvaltningen, er der iværksat yderligere tiltag i Børn og Unge med fokus på børn og unge med opmærksomhedskrævende fravær. Dette drejer sig bl.a. om PPRs fraværsteam, som nævnt ovenfor. PPR deltager også i Fraværssamrådet, der er en indsats omkring forebyggelse af skolefravær i Socialforvaltningens regi. I Fraværssamrådet drøftes bl.a. konkrete sager, hvor skolen/PPR har konstateret, at eleven har begyndende skolefravær (forebyggelse af eskalering) eller sager, hvor skolefraværet er blevet massivt. Herudover har PPR siden 2017 været med i projektet Back2school, som er et udviklingsprojekt med henblik på psykologisk behandlingsmæssig indsats mod opmærksomhedskrævende fravær i samarbejde med Aarhus Universitet. Med budgetforliget 2020 er der givet midler til en permanentgørelse af projektet.

Skolen, forældre og den eller de relevante samarbejdsparter iværksætter i fællesskab de indsatser, som bedst muligt ud fra en helhedsbetragtning kan imødekomme elevens behov med henblik på at få eleven tilbage i en regelmæssig skolegang. Sagerne er som ofte yderst komplekse og derfor er der heller ikke nogen nemme løsninger. Sagerne skal behandles fagligt, konkret og individuelt og den rigtige indsats skal findes i forhold til den enkelte elev.

Spørgsmål 3:

"Med den nye GDPR lov er der en problemstilling der vanskeliggøre at få oplyst diagnoser er forvaltningen opmærksom på dette og hvordan tages der højde for den nye situation?"

Besvarelse:

Databeskyttelsesforordningen – også kaldet GDPR (General Data Protection Regulation) trådte i kraft i Danmark den 25. maj 2018. Reglerne om behandling af personfølsomme oplysninger, herunder helbredsoplysninger, som f.eks. en diagnose, er imidlertid ikke ændret væsentligt i forhold til de tidligere gældende tilsvarende bestemmelser i persondataloven om behandling, herunder videregivelse, af bl.a. helbredsoplysninger.

Børn og Unges behandling af personfølsomme oplysninger skal være i overensstemmelse med reglerne i GDPR. Der skal således være lovhjemmel til at behandle personfølsomme oplysninger. Der kan enten være hjemmel i f.eks. folkeskoleloven, dagtilbudsloven eller sundhedsloven, men der kan også være hjemmel til behandling direkte i GDPR. Der må således ske behandling, herunder videregivelse, af personfølsomme oplysninger, hvis behandling er nødvendig af hensyn til bl.a. myndighedsudøvelse og faktisk forvaltningsvirksomhed eller hvis der foreligger et samtykke til behandling af oplysningerne.

Spørgsmål 4:

"Hvormange af vores ansatte i PPR er særligt uddannede til at varetage den særlige opgave det er at opspore kognitive vanskeligheder og handicaps der af?"

31. oktober 2019

Side 5 af 9

Besvarelse:

Størstedelen af de ansatte i PPR – både psykologer, tale-hørekonsulenter, læsekonsulenter, pædagogiske fagkonsulenter samt fysioterapeuter – arbejder alle sammen tværfagligt inden for lovgivningen på dagtilbuds- og folkeskoleområdet med at understøtte dagtilbud og skoler med tidlig opsporing af børn og unges udfordringer og vanskeligheder. PPR henviser bl.a. til udredning på Børne- og Ungdomspsykiatrisk Ambulatorium, hvis der skønnes behov herfor. PPR udarbejder efter anmodning fra dagtilbud, skoler og forældre pædagogiske psykologiske vurderinger, hvori der kan indgå en kognitiv afdækning, af børn og unge og tilbyder råd og vejledning til dagtilbud og skoler om, hvordan man bedst kan imødekomme barnets særlige behov, herunder i forhold til børn og unge med kognitive vanskeligheder og handicap. PPR træffer herudover afgørelser om henvisning af elever til specialundervisningstilbud i form af specialklasse eller specialskole efter indstilling fra skolelederne.

Spørgsmål 6:

"Kan forvaltningen klargøre følgende problematik? Børn der starter i alm klasse, som siden hen visiteres til specialklasse eller specialskole og der opstår skolevægring, registreres ikke som skolevægring eller fravær?"

Besvarelse:

Efter folkeskoleloven har forældre ansvaret for, at barnet er til stede på skolen i den tid, hvor undervisningen foregår. Ansvaret for, at barnet/den unge møder frem til undervisningen, påhviler forældrene.

Skolen er forpligtet til at føre tilsyn med elevernes fremmøde, registrere fremmødet og følge op i situationer, hvor der kan være udfordringer med en elevs fremmøde.

I forhold til registrering af elevs fravær findes der ikke en fraværsårsag benævnt "skolevægring". Aarhus Kommunes retningslinjer for elevfravær følger den gældende fraværsbekendtgørelse. Efter reglerne skal skolerne registrere fravær på én af tre kategorier:

- Kategorien sygdomsfravær skal benyttes i situationer, hvor en elev er fraværende på baggrund af sygdom.
- Kategorien ekstraordinært fravær skal benyttes i situationer, hvor en elev ekstraordinært har fået fri. Elevens lærer kan godkende fravær af én dags varighed i forbindelse med f.eks. en begravelse eller lign. Perioder længere end én dag skal godkendes af skolens ledelse.

31. oktober 2019
Side 6 af 9

- Kategorien ulovligt fravær skal benyttes i to forskellige situationer. Dels hvis skolens ledelse på baggrund af en konkret individuel vurdering ikke kan godkende forældrenes ønske om ekstraordinær frihed, og dels situationer, hvor hverken skolen eller forældrene er bekendt med årsagen til elevens fravær.

Der vil altså være tale om ulovligt fravær, hvis en elev er fraværende uden at være syg eller uden en tilladelse til ekstraordinært fravær.

Reglerne gælder for alle elever, der er indskrevet på Aarhus Kommunes folkeskoler, herunder elever i specialklasser og elever på specialskoler. Reglerne gælder således også elever med kognitive vanskeligheder, jf. forståelsen heraf som anført i indledningen til besvarelsen.

Det er skoleledelsen, der skal konkret og individuelt skal vurdere, om en elevs fravær skal kategoriseres som sygdom, ekstraordinært fravær (med tilladelse fra skoleleder) eller ulovligt fravær.

I forhold til fravær, som kategoriseres som "ulovligt fravær", skal afslutningsvis nævnes, at der den 1. august 2019 er indført nye, landsdækkende regler om underretning i forbindelse med elevs ulovlige fravær fra skole. Reglerne betyder, at skoleledelsen på den enkelte folkeskole i Aarhus Kommune har en objektiv pligt til at underrette Socialforvaltningen, når en elev har et ulovligt fravær på 15 pct. eller derover i ét kvartal. Socialforvaltningen skal herefter – efter partshøring af forældrene – træffe afgørelse om at standse udbetalingen af børne- og ungeydelsen for det følgende kvartal.

Spørgsmål 6a:

"Slettes barnet på distriktsskolen? Eller er det værts skole der skal registrere skolevægring og til hvem? Er der børn der forsvinder ud af systemet?"

Besvarelse:

En elev udskrives ikke fra den skole, som eleven er indskrevet på, før eleven er indskrevet i et andet undervisningstilbud. Det betyder, at en elev, der går i en almenklasse på sin distriktsskole, ikke udskrives af denne skole, før eleven f.eks. indskrives i en specialklasse på en værtskole eller på en specialskole. Så længe en elev er indskrevet på en skole, vil elevens eventuelle fravær fremgå af denne skoles fraværsregistrering. Elever, der skifter fra et alment undervisningstilbud til et specialundervisningstilbud, "forsvinder" således ikke ud af fraværsregistreringssystemet.

Spørgsmål 7:

"Kan forvaltningen give en forklaring på lovligt og ulovligt fravær for børn med kognitive vanskeligheder?"

31. oktober 2019
Side 7 af 9

Besvarelse:

Som beskrevet i besvarelsen af spørgsmål 6 registreres fravær for elever på Aarhus Kommunes folkeskoler, herunder for elever i specialklasser og på specialskoler, efter reglerne i fraværsbekendtgørelsen. Fravær kan således enten registreres som sygefravær, ekstraordinært fravær (med tilladelse fra skoleleder) eller ulovligt fravær. Se hertil besvarelsen af spørgsmål 6.

Skoleledelsen skal i hvert enkelt tilfælde vurdere årsagen til elevens fravær og registrere fraværet under den rette kategori. Dette gælder også i forhold til børn med kognitive vanskeligheder og i forhold til børn med andre diagnoser i øvrigt. Det er således ikke muligt på forhånd at redegøre generelt for, hvad der er lovligt eller ulovligt fravær for børn med kognitive vanskeligheder, da det afhænger af den konkrete situation.

Spørgsmål 8:

"Har forvaltningen et overblik over antallet af børn med Autisme der på nuværende tidspunkt ikke går i skole? Og hvor længe den manglende skolegang har stået på?"

Besvarelse:

Børn og Unge fører ikke opgørelser over diagnoser for elever på Aarhus Kommunes folkeskoler, herunder for elever i specialklasser og på specialskoler. Børn og Unge har således hverken en samlet opgørelse over antallet af børn med en autismediagnose i Aarhus Kommune eller en særskilt opgørelse for fravær for elever med en autismediagnose eller hvilken aldersgruppe disse børn repræsenterer.

Der findes ikke studier, som konkret belyser sammenhængen mellem en autismediagnose og højt fravær.¹ Generelt er det dog Børn og Unges erfaring, at der ofte er mange andre forhold og følgeeffekter omkring en autismediagnose hos barnet eller den unge, som giver udfordringer og vanskeligheder hos den pågældende og dennes fremmøde i skolen.

Som beskrevet under besvarelsen af spørgsmål 2 og 5 er der generelt fokus på fravær i Børn og Unge, og konkret er der i Børn og Unge udover de nævnte tiltag – PPRs fraværsteam, Back2school og PPRs deltagelse i Fraværssamråd – også følgende initiativer, hvor der er fokus på børn med autisme og herunder også fravær:

- Nest – mindre klasser med 16 elever og op, hvoraf minimum 4 elever har en autismediagnose
- ABA – enkeltintegration af elever med en autismediagnose på alment skoler

---

¹ Kilde: Socialstyrelsen (2016). Børn med autisme og skolevægring

Spørgsmål 9:

"Er det fra alm klasse tilbud eller fra special/klasser og skoler der er størst skolevægring? Hvordan ser tallene ud for 2018 og 2019?"

31. oktober 2019

Side 8 af 9

Besvarelse:

Som beskrevet i besvarelsen af spørgsmål 6 findes der ikke en fraværsårsag benævnt "skolevægring" i forhold til registrering af elevers fravær, jf. bekendtgørelsen om elevers fravær fra undervisningen i folkeskolen.

Nedenstående tabel viser således det gennemsnitlige fravær (dage) pr. elev fordelt på elever fra henholdsvis almen- og specialklasser:

Klassetype/skoleår	2017/18	2018/19
Specialklasse	21,94	22,08
Sygdomsfravær	9,97	9,24
Ekstraordinær frihed	7,26	7,53
Ulovligt fravær	4,72	5,31
Almenklasse	11,05	10,95
Sygdomsfravær	5,38	5,56
Ekstraordinær frihed	3,39	3,33
Ulovligt fravær	2,29	2,07

Tallene viser, at der samlet set er størst fravær for elever i specialklasser. Eleverne i specialklasserne har mange forskelligartede og komplekse vanskeligheder og udfordringer, som kan give følgeefferter og spille ind på elevens fremmøde i skolen i forhold til en elev fra en almenklasse.

Nedenstående tabel viser det gennemsnitlige fravær (dage) pr. elev fordelt på elever på specialskolerne i Aarhus Kommune, Stensagerskolen og Langagerskolen.

Specialskole/skoleår	2017/18	2018/19
Langagerskolen	32,78	35,94
Sygdomsfravær	8,96	9,56
Ekstraordinær frihed	19,2	22,67
Ulovligt fravær	4,61	3,72
Stensagerskolen	18,96	14,27
Sygdomsfravær	12,86	10,78
Ekstraordinær frihed	4,0	2,92
Ulovligt fravær	2,1	0,57

På specialskolerne er indskrevet elever med de mest vanskelige handicap af både fysisk og psykisk karakter. På Langagerskolen er der bl.a. indskrevet elever med svære autismespektrumforstyrrelser, hvilket kan indvirke på ele-

vens fremmøde i skolen og forklare den højere andel af ekstraordinær frihed på Langagerskolen, som kræver skoleleders tilladelse. Skoleleder træffer således efter reglerne i bekendtgørelsen om elevers fravær fra undervisningen i folkeskolen afgørelsen om ekstraordinær frihed på grundlag af en konkret vurdering af den pågældende elevs behov for at holde fri sammenholdt med det afbræk i undervisningen, som en imødekommelse vil indebære.

31. oktober 2019
Side 9 af 9

Spørgsmål 10:

"Har forvaltningen et formaliseret samarbejde med Autisme foreningen? (Til råd og vejledning.)

Besvarelse:

Der har tidligere ad hoc været holdt møder i Børn og Unge med Landsforeningen for Autisme, Østjylland, efter konkrete ønsker herom, men med start fra efteråret 2019 er der aftalt kvartalsvise møder mellem Børn og Unge, PPR, og Landsforeningen Autisme, Østjylland, hvor der drøftes generelle problemstillinger af relevans for begge parter.

Med venlig hilsen

Thomas Medom
rådmand

/

Martin Østergaard Christensen
direktør